

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version: Nieminen, L. & Pohjalainen, A. (2014) Case: urasuunnittelulla kiinni opintoihin ja työelämään. Teoksessa Jaana Kullaslahti & Anu Yli-Kauppila (toim.) Osaamiperustaisuudesta tekoihin. Turku: Turun yliopiston Brahea-keskus, 84-87.

Johtaja Leena Nieminen & palvelusuunnittelija Anna Pohjalainen
Laurea-ammattikorkeakoulu

Leena Nieminen työskentelee johtajana Laurea-ammattikorkeakoulussa vastuualueenaan koulutuksen, erityisesti koulutusprosessin sekä avoimen ammattikorkeakoulun kehittäminen. Nieminen vastasi uusien koulutusvastuiden mukaisesta opetussuunnitelmien uudistamistyöstä toimien keskeisten asiaa työstävien työryhmien vetäjänä. Laureassa on kehitetty erityisesti yhteisiä työtapoja opetussuunnitelmien yhtenäistämiseksi osana Osaamisperustaisuus korkeakouluissa -hanketta.

Anna Pohjalainen on kasvatustieteilijä ja työskentelee opetuksen ja aluekehityksen suunnittelijana Laurea-ammattikorkeakoulussa. Hän osallistui Osaamisperustaisuus korkeakouluissa -hankkeen osana Laureassa toteutettuun opetussuunnitelmien uudistustyöhön asiaa työstävien työryhmien sihteerinä koordinoiden työskentelyä ja kehittämisen yhteisiä työtapoja opetussuunnitelmien yhtenäistämiseksi.

Urasuunnittelulla kiinni opintoihin ja työelämään

Koulutusvastuu-uudistuksen peruslähtökohdiksi asetettiin Laurea-ammattikorkeakoulussa muun muassa opiskelijälähtöisyys, osaamisperustaisuus ja uusi ohjausosaaminen. Koulutusvastuut on määritelty Laurean toimiluvassa ammattikorkeakoulun antamina tutkintoina, ja uudistus kulminoitui osaamisperustaiseen opetussuunnitelmatyöhön. Opetussuunnitelmauudistus toteutettiin siirtymällä moduulipohjaiseen opetussuunnitelmaan, jossa moduulit muodostavat osaamista kehittävät osaamiskokonaisuudet. Tutkinnot koostuvat pakollisista ydinosaamismoduuleista ja vapaasti valittavista täydentävien osaamisen moduuleista.

Tavoitteeksi asetettiin koko Laurea-ammattikorkeakoulun tasoiset tutkintokohtaiset opetussuunnitelmat entisten yksikkökohtaisten sijaan. Tämän tavoitteen tueksi ja saavuttamiseksi määriteltiin suunnittelua viitoittamaan yhteiset reunaehdot. Reunaehtojen mukaan kussakin tutkinnossa on yhteiset ydinosaamismoduulit osaamistavoitteineen, mutta moduulien sisällä olevat opintojaksot voivat poiketa toisistaan yksiköiden profiileista ja painoaloista riippuen. Yhtenäisyyden vahvistamiseksi päätettiin, että kaikkiin tutkintokoh-

taisiin opetussuunnitelmiin sisällytetään yhteinen 30 opintopisteen laajuinen moduuli. Tähän moduuliin kuuluvat opinnäytetyö, tutkimus- ja kehittämismenetelmäosaaminen sekä urasuunnittelu. Tämän moduulin suorittamisen aikajänne kattaa koko opiskeluajan, poiketen näin Laurean yleisohjeesta, jossa moduuli tulisi suorittaa kahden peräkkäisen lukukauden aikana. Tämä moduuli sai kehitystyön myötä nimen Kehittämisaaja ja työelämän uudistaja.

Urasuunnittelu omaksi opintojaksokseen

Urasuunnittelu-opintojaksolla on ammattikorkeakoulun näkökulmasta kahtaalle suuntautuvia tavoitteita. Korkeakoulun tavoitteena on tukea opintojen riittävää edistymistä (vähintään 55 opintopistettä/vuosi), tutkintojen suorittamista ja opiskelijoiden työllistymistä ammattikorkeakoulun tuloksellisuuden varmistamiseksi. Opiskelijan näkökulmasta ensisijaisena tavoitteena on tukea opiskelijan ammatillisen identiteetin syntymistä, osaamisen kehittymistä ja opintojen etenemistä.

Urasuunnittelu-opintojakson (5 op) tavoitteiksi asetettiin, että opiskelija osaa

- suunnitella omia opintoja ja ammatillista kehitystä työelämän näkökulmasta
- käyttää erilaisia oppimismenetelmiä ja työkaluja opintojen tukena menestyksellisesti
- toimia itsenäisesti ja tiimin jäsenenä
- reflektoida, arvioida ja kehittää itseään oppijana
- arvioida ja tunnistaa olemassa olevat mahdollisuudet kansainvälistyvillä työmarkkinoilla
- tunnistaa työelämän ja -kulttuurien ominaispiirteet.

Suunnittelun lähtökohta on ollut, että opintojakso alkaa opintojen alussa ja päättyy opintojen loppupuolella. Opintojakson toteutustavassa otetaan huomioon kunkin koulutusalan erityispiirteet ja -tarpeet.

Alustavien toteutussuunnitelmien mukaan opintojakson alkuvaiheessa painottuvat perinteisesti tuutorointiin sisältyvät asiat sekä itsetuntemukseen ja tiimitoimintaan liittyvät sisällöt. Työllistymismahdollisuuksiin ja työnhakutaitoihin keskitytään opintojakson loppupuolella.

Uusi ajatus on myös se, että opiskelijoita pyritään jatkossa ryhmäyttämään keskenään samankaltaisten tavoitteiden suhteen. Tällöin ohjausta voidaan kohdentaa aiempaa paremmin sitä tarvitseville. Ryhmäyttämisperusteina voivat toimia niin opintojen etenemisen tahtiin liittyvät tavoitteet, uratavoitteet, kansainvälistymisasiakkeet kuin myös opintojen toteutustapaan liittyvät toiveet.

Tavoitteena on, että ohjausresursseja saadaan ryhmäyttämisen kautta kohdennettua tehokkaammin erityisesti niiden tukemiseen, jotka ovat epävarmoja alavalintansa ja uransa suhteen. Vastaavaa ohjauksen kohdentamista esittää Kuurila (2012, 2013) tutkimuksissaan.

Tukipalveluita kehitetään tukemaan urasuunnittelua

Edellä mainittujen asioiden lisäksi Laureassa on päätetty urapalveluiden kokonaisvaltaisemmasta kehittämisestä tukemaan erityisesti niitä opiskelijaryhmiä, joiden työllistymiseen liittyy erityishaasteita. Palveluiden kehittämisessä on lähdetty liikkeelle keräämällä urasuunnitteluun ja työnhakuun liittyvää tietoa, työkaluja on koottu sekä opiskelijoiden että ohjaajien saataville. Myös yhteisiä uratapahtumia kehitetään.

Palvelujen kehittämiselle taustalla on se, että ulkomaisten opiskelijoiden on todettu työllistyvän Suomessa melko vaikeasti opintojen jälkeen (Majakulma 2011). Heikentynyt työllisyystilanne asettaa haasteita monille valmistuneille työpaikan löytämisessä.

Ohjausosaamisen kasvava merkitys valinnoissa

Moduulipohjainen opetussuunnitelma mahdollistaa opiskelijalle aiempaa koulutusohjelmaperustaista opetussuunnitelmaa enemmän valintoja, ja tämä asettaa vaatimuksia myös ohjausosaamiselle. Laurean päätös siitä, että opiskelijalla on mahdollisuus valita samannimisiin moduuleihin opintoja myös muiden yksiköiden tarjonnasta, lisää valinnan mahdollisuuksia erityisesti liiketalouden, sosiaalialan ja sairaanhoitajakoulutuksen opiskelijoille, joille tarjontaa on usealla kampuksella. Opiskelijalla on mahdollisuus sisällyttää moduuleihin opintoja myös muista korkeakouluista, jos muualla suoritettavat opinnot ovat linjassa moduulien tavoitteiden kanssa.

Opintojen toteutustapoja on tarkoitus monipuolistaa myös ottamalla käyttöön toteutusluokat, joissa määritellään, millaisia kehittämishankkeita opintoihin liittyy sekä missä ja miten opintoja voi suorittaa. Esimerkkinä toteutusluokasta ovat vaikkapa pääosin virtuaalisesti toteutettava aluekehityshanke ja työpaikalla toteutettava kehittämisprojekti. Opiskelija voi myös valita itselleen sellaisia opintoja, jotka on suunniteltu erityisesti yrittäjäksi tähtäävälle.

Koska opiskelijalla on mahdollisuus valita täydentävän osaamisen opinnot omasta alastaan riippumatta, tavoitteena on ohjata opiskelijaa valitsemaan sellaisia opintoja, jotka tukevat hänen uratavoitteitaan. Opiskelija voi rakentaa itselleen uudenlaista urapolkua perinteisempien polkujen sijaan. Toisaalta silloin, kun opiskelija tavoittelee tiettyä pätevyyttä tai kelpoisuutta, esimerkiksi lastentarhanopettajan kelpoisuutta, on tärkeää, että hänet osataan ohjata oikeiden täydentävien opintojen pariin.

Koulutusvastuu-uudistuksen yhtenä pyrkimyksenä on muuttaa toimintaa opiskelijalähtöisempään suuntaan, mikä edellyttää opiskelijan tarpeiden ja toiveiden parempaa huomioon ottamista. Tarjontalähtöisestä suunnittelusta on tavoitteena edetä kysyntälähtöiseen suunnitteluun, mutta tämä edellyttää vielä järjestelmätasolle ulottuvaa kehittämistyötä. Myös opiskelijan ohjauksessa tuetaan opiskelijaa ottamaan vastuu omista suunnitelmistaan ja toiminnastaan.

Kaiken kaikkiaan uraohjaus nähdään Laureassa jokaisen tehtävänä. Kaikkea opinnoissa syntyvää osaamista tulee tarkastella työelämän näkökulmasta. Laurean LbD-toimintamalli (Learning by Developing) kiinteine työelämäyhteyksineen opintojen aikana auttaa opiskelijaa kiinnittymään työelämään jo ennen valmistumistaan.

Lähteet

- Kuurila, E. 2012. Uraohjaus ja opiskelijoiden urasuunnittelu ammattikorkeakouluissa. Teoksessa Korhonen, V. & Mäkinen, M. 2012. Opiskelijat korkeakoulutuksen näyttämöillä. Tampereen yliopistopaino Oy, Tampere.
- Kuurila, E. 2013. Uraohjaus ammattikorkeakoulussa. Ammattikasvatuksen aikakauskirja 4.2013, Ammattikoulutuksen tutkimusseura ry, 50–60.
- Majakulma, A. 2011. Ammattikorkeakouluista valmistuneiden ulkomaalaisten työllistyminen. Teoksessa Rinne, R., Tähtinen, J., Jauhiainen, A. & Broberg, M. (toim.) Koulutuspolitiikan käytännöt kansallisessa ja ylikansallisessa kehityksessä. FERA, Suomen kasvatustieteellinen seura ry.